

I. TÉMA

SUBSTANTIVA I. DEKLINACE; PŘEDLOŽKY

Charakteristika substantiv

Podstatná jména v latině se dělí do pěti tříd, které se nazývají deklinace. Pro zařazení do určité deklinace je koncovka 1. a 2. pádu sg., přičemž u daného podstatného jména nu nezbytné se naučit i jeho rod (terra, ae f., bellum ī n., miles itis m., curnu ūs n., rēs eī f.).

Latina má šest pádů, dvě čísla (singulár – sg. a plurál – pl.) a tři rody (mužský – m.; ženský – f.; střední – n.).

Latinské pády (uvedeny v mezinárodní terminologii):

1. pád	nominativ	nom.
2. pád	genitiv	gen.
3. pád	dativ	dat.
4. pád.	akuzativ	ak.
5. pád	vokativ	vok.
6. pád	ablativ	abl.

SUBSTANTIVA I. DEKLINACE

Do této deklinace patří substantiva zakončená v nom. sg. na –a a v gen sg. na –ae. Substantiva I. deklinace jsou tzv. ā – kmeny. Většina substantiv I. deklinace jsou feminina.

Tvary jednotlivých pádů se vytváří tak, že v nom. ag, odtrhneme koncovku –a a přidáme koncovku daného pádu. Některé pády se svými koncovkami shodují, je tedy třeba věnovat zvýšenou pozornost zvládnutí vzoru I. deklinace (fēmina, ae f. = žena). Při překladu textu se v případě shodných koncovek různých pádů musíme řídit funkcí slova ve větě nebo ve slovním spojení.

Výjimky

Podle vzoru I. deklinace se skloňují i některá substantiva rodu mužského.

Např. poēta ae m. = básník, nauta ae m. = plavec, incola ae m. = obyvatel, agricola ae m. = zemědělec, rolník.

Dále jména některých příslušníků národů, např. Persa ae m. = Peršan

Vzor fēmina ae f.

sg.	pl.
fēmin-a	fēmin-ae
fēmin-ae	fēmin-ārum
fēmina-ae	fēmin-īs
fēmin-am	fēmin-ās
fēmin-a	fēmin-ae
fēmin-ā	fēminīs

LATINSKÉ PŘEDLOŽKY

Předložky se v latině pojí s určitým pádem, většinou v akuzativem nebo ablativem, který je nutno se spolu s předložkou naučit.

Předložky se 4. pádem

ad	k, do, u	ad fēminam
ante	před	ante fēminam
apud	u, při	apud fēminam
contrā	proti	contrā fēminam
inter	mezi	inter fēminās
post	po, za	post fēminam

Předložky s 6. pádem

ā, ab	od	ab fēminā
cum	s	cum fēminā
dē	o, z (shora dolů)	dē fēminā
ē, ex	z (ven z něčeho)	ex scholā
sine	bez	sine fēminā

Předložky se 4. a 6. pádem

in + 4. pád

do (na otázku kam)

in scholam

+ 6. pád

v, ve, na (na otázku kde)

in scholā

sub + 4. pád

pod (na otázku kam)

sub terram = pod zem

+ 6. pád

pod (na otázku kde)

sub terrā = pod zemí

Doporučená cvičení:

Mikulová, s. 25-26

Pech, s. 49